

משפחה וקריירה הן שתיים מהמסגרות החברתיות המהותיות והחשובות ביותר בחברה המערבית בהם בני אדם ממלאים תפקידים. בין שתי מסגרות אלו מתקיים קונפליקט תמידי במסגרת המשפחה המודרנית. כתבתו של ביאור (2015) "אבות נפגעים מהמרוץ בין העבודה לילדים – לפעמים הרבה יותר מהאימהות" עוסקת בקונפליקט בין משפחה לעבודה ובאופן שבו הוא ניתפס ומנוהל על ידי האבות והאימהות.

הכתבה מציגה הבחנה בין שני מצבים, מצב בו ענייני הבית גולשים לתוך זירת העבודה ומצב אחר בו ענייני העבודה גולשים לתוך הזירה הביתית. כאשר תחושת הקונפליקט בקרב ההורים ובפרט אצל האבות היא חזקה יותר כאשר ענייני העבודה פולשים לזירה הביתית. ההסבר שמוצע במחקר שבכתבה הוא שזירת העבודה נתפסת כפחות גמישה ונוקשה יותר ביחס לזירה הביתית, כמו כן בקרב הנשים מתקיימת גמישות רבה יותר. בעבודה זו אבקש לטעון כי עצם ההבחנה הזו המעמידה את זירת העבודה כבעלת עדיפות גבוהה יותר וממשיכה לחזק את התפיסה המסורתית של חלוקת עבודה מגדרית ומכאן מתעורר צורך בשינוי מהותי במבנה שוק העבודה. מאמרה של שטייר (2010) עוסק בדיוק בצורך זה ומראה כי המדיניות שנקטת היום אינה מספיקה לצרכי המשפחה החדשה, וכי יש צורך לארגן מחדש את שוק העבודה, תוך אימוץ ההנחה שגברים ונשים הם עובדים ומטפלים כאחד.

בנוסף הכתבה מצינת כי גברים חשים שהם סובלים יותר נפשית מהקונפליקט מהסוג של בית-עבודה ומנמקים זאת בטענה שאימהות עובדות מוכנות יותר להפרעה זו ויודעות איך להתמודד איתה בשל תפקידן המסורתי כמטפלות בילדים בעוד האבות עדיין לא למדו את רזי ההתמודדות. אבקש לטעון כי הסבר זה הינו שטחי ולא ממצא ויש להבין מהם הגורמים לכך. מאמרם של מצנר-חרותי (2014) ושטייר (2010) משלים את התמונה ומתייחס לגורמים שמובילים הורים לתחושת קושי זו בעיקר בקרב הגברים.

כמו הכתבה גם מחקרה של מצנר-חרותי (2014) מתייחסים לקונפליקט עבודה-בית מנקודת מבט גברית יותר. שניהם מסכימים כי המעבר למשפחה בת שני מפרנסים לא רק הובילה ליציאת נשים אל שוק העבודה אלא גם הכניסה את הגברים לספרה הביתית. במילים אחרות מדובר בשינוי דו כיווני אך ההתייחסות של החברה, החוק והמדינה למעבר זה היא עדיין התייחסות חד כיוונית, כאשר הדגש הוא על האישה היוצאת לשוק העבודה ועוזרת בכלכלת הבית. החוקרות שטייר ומצנר-חרותי משלימות את הכתבה ומספקות הסבר תיאורטי רחב יותר לנסות ולהסביר מדוע תחושת הקונפליקט קשה יותר בקרב האבות.

בחלק השני של עבודה זו אבקש להתייחס לקונפליקט בית-עבודה באמצעות מאמרה של קפלן (2011) שבוחנת את מיקומה ומידת התקדמותה של מדינת ישראל בהתייחס לנושא ביחס למדינות מתפתחות בעולם. בנוסף אציג את מאמרו של קלמן (Kalmijn, 2011) שבוחן את התיאוריה של אופנהיימר ובודק את ההשפעה של הגורם הכלכלי של גברים על בחירה בין נישואין למגורים משותפים. לבסוף אתייחס למאמרו של

ראש(Rush,2015) שמציג מודלים של אבהות, בעבודה זו אבקש להתמקד במודל הסוציאל-דמוקרטי של שוודיה ואבחן כיצד מודל זה מתמודד עם קונפליקט בית-עבודה.

בשנות ה-50 וה-60 חלוקת העבודה בין בני הזוג התבססה על אידיאולוגיית התחומים הנפרדים: גברים פעלו בספרה הציבורית, בשוק העבודה, ואילו הנשים בספרה הביתית, בעבודות הבית וטיפול בילדים. כאשר הספרה הציבורית נתפסה תמיד כספרה הדומיננטית יותר ובעלת חשיבות וקושי גבוהה יותר מהספרה הביתית. בעשורים האחרונים המשפחה המערבית עברה שינויים דרמטיים. תהליכים כלכליים, דמוגרפיים וחברתיים הובילו לכניסתן של נשים לשוק העבודה מה שהוביל לשינוי משמעותי במבנה המשפחה ובהרכב המפרנסים בה, וכך צמח דגם משפחה בת שני מפרנסים (שטייר, 2010).

אך האם שוק העבודה, החברה המערבית ובפרט החברה הישראלית השכילו להפנים את השינוי הזה ולהתאים את עצמם לכך שחלוקת התפקידים המסורתית, מגדרית כפי שהתקיימה עד כה כבר אינה רלוונטית ואינה יכולה לשמש יותר כנקודת התייחסות או עוגן שעליו ניתן להישען. בכתבתו של ביאור(2015) מוצג מחקר המגלה כי תחושת קונפליקט התפקידים שבו ענייני העבודה מפריעים וגולשים לתפקוד הבית, חריפה יותר מתחושת הקונפליקט מהסוג השני, שבו ענייני הבית מפריעים לביצוע העבודה, בעיקר בקרב האבות. "לפי פרופ' קוליק, ההסבר לכך הוא העובדה שהזירה הביתית היא גמישה יותר ומאפשרת לאדם להמשיך להיות שקוע בענייני העבודה פחות או יותר. לעומת זאת, העבודה, שהיא זירה נוקשה יותר, אינה מאפשרת באותה מידה להתפנות לעיסוקי הבית" (ביאור, 2015).

מכאן ניתן לגזור כי חלוקת העבודה המסורתית אומנם לא מתקיימת כבעבר בצורה ברורה וחד משמעית אך לפי שטייר(2010) שוק העבודה בנוי עדיין על הנחות יסוד ממוגדרות, השייכות לתקופה שבה הגבר היה המפרנס היחיד וכל זמנו הושקע לעבודה. הזירה הביתית עדיין נתפסת כמשנית לזירת העבודה, לכן הציפייה היא להשקעה מרובה בעבודה ואין התחשבות במחויבויות משפחתיות מתוך הנחה שיש מי שיטפל במשפחה אבל, מה שכן השתנה הוא הזמן שמוקצה לעבודות הבית ע"י הנשים. כלומר, "השוויון" בחלוקת העבודה, מושג בעיקר ע"י הפחתת זמן מצד הנשים ולא בגלל שיתוף פעולה אמיתי במטלות.

המסקנה אותה מסיקה שטייר כי אומנם מבנה המשפחה השתנה ממשפחה בה מפרנס עיקרי למשפחה בת שני מפרנסים אך המדיניות שננקטת היום אינה מתאימה. ומתעורר צורך אמיתי לשנות ולארגן מחדש את מבנה שוק העבודה באופן כזה שיאפשר יותר גמישות לשני ההורים ולהתייחס לשניהם כמטפלים.